

Natura 2000 gebied 14 - Deelen

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Meren en Moerassen
Status:	Vogelrichtlijn
Site code:	NL2000001
Beschermd natuurmonument:	-
Beheerder:	Staatsbosbeheer, particulieren
Provincie:	Friesland
Gemeente:	Boarnsterhim, Heerenveen, Skarsterlân
Oppervlakte:	514 ha

Gebiedsbeschrijving

Het gebied de Deelen vormt één van de weinige overgebleven restanten van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschappen, dat in de vroegere eeuwen noordwest Overijssel en het Lage Midden van Friesland besloeg. Het is een laagveengebied in de vroegere benedenloop van de Boorne (of Koningsdiep), dat bestaat uit een stelsel van petgaten, rietland, struweel en graslandvegetaties, waarvan plaatselijk schraallanden. De petgaten zijn betrekkelijk jong. In de Deelen is namelijk pas vanaf het begin van deze eeuw met vervenen begonnen. Het gebied heeft daardoor zijn huidige karakter en aanzien gekregen. Er wordt nog steeds veen gewonnen. In het kader van natuurontwikkeling worden ook petgaten gegraven.

Als gevolg van deze activiteit ontstond een moerasgebied met een groot oppervlak aan ondiep open water. Daardoor zijn in de successiereeks van open water naar land verschillende stadia aanwezig.

Begrenzing

[kaart is in geen enkel opzicht gewijzigd]

Natura 2000 database

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
A043	Grauwe gans - n
A050	Smient - n
A068	Nonnetje - n
A081	Bruine kiekendief - b
A197	Zwarte stern - b

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

A021	Roerdomp – b ⁵
A027	Grote zilverreiger – n ⁸
A029	Purperreiger – b ⁵
A041	Kolgans – n ⁸
A045	Brandgans – n ⁸
A056	Slobeend – n ⁸
A292	Snor – b ⁵
A295	Rietzanger – b ⁵

A298 Grote karekiet – b⁵

Kernopgaven

- 4.08 **Evenwichtig systeem:** Nastreven van een meer evenwichtig systeem (waterkwaliteit, waterkwantiteit en hydromorfologie): waterplantengemeenschap (voor kranswierwateren H3140 en meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150), zwarte stern A197, platte schijfhoren H101X en vissen zoals o.a. bittervoorn H1134, grote modderkruiper H1145, kleine modderkruiper H1149, en insecten, zoals gevlekte witsnuitlibel H1042 en gestreepte waterroofkever H1082.
- 4.12 **Overjarig riet:** Herstel van grote oppervlakten/brede zones overjarig riet, inclusief waterriet, door herstel van natuurlijke peildynamiek en tegengaan verdroging voor rietmoerasvogels, zoals roerdomp A021, purperreiger A029, snor A292, grote karekiet A298 en voor de noordse woelmuis *H1340.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Broedvogels

A021 Roerdomp

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting Recentelijk broedt de roerdomp tot 5 paren in de Deelen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op dit relatief hoge niveau gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A029 Purperreiger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting Al tientallen jaren broedt de purperreiger in klein aantal in de Deelen. In de periode 1999-2003 broedden jaarlijks 3-8 paren purperreigers. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is ook het behoud van deze kleine populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A081 Bruine kiekendief

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting De bruine kiekendief is van oudsher broedvogel met in 1983 13 paren. In de periode daarna steeg het aantal paren langzaam tot een niveau van 18 paren in 1997. Daarna vond een duidelijke afname plaats met een minimum in 2002 en 2003 met 3 paren. Ondanks de landelijk gunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie, zij het op een laag niveau, gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A197 Zwarte stern

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting Door het actief aanbieden van nestgelegenheid in de vorm van vlotjes herbergt de Deelen een florerende, zij het sterk fluctuerende, populatie zwarte sterns. Jaarlijks komen tussen de 11 en 79 paren tot broeden. In de periode 1993-97 betrof het gemiddeld 53 en in de periode 1999-2003 36 paren (maximaal 49 in 2003). De Deelen levert met de Rottige Meenthe de grootste relatieve bijdrage als broedplaats van Friesland. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is enige uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A292 Snor

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting De snor is ongetwijfeld van oudsher een gewone broedvogel in de Deelen. Telgegevens zijn alleen beschikbaar uit 1999 en 2000 toen respectievelijk 13 en 10 paren werden geteld. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Friese merengebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A295 Rietzanger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 200 paren.

Toelichting De Deelen herbergt één van de grootste sleutelpopulaties rietzangers van het Friese merengebied. Uit de periode 1993-2002 ontbreken telgegevens; in 2003 werden 199 paren geteld. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende.

A298 Grote karekiet

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting Recentelijk broedt de grote karekiet tot 5 paren in de Deelen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van deze populatie gewenst. Het betreft een relatief geïsoleerde broedplaats die op afstand aansluit op de populatie van Noordwest Overijssel.

Niet-broedvogels**A027 Grote zilverreiger**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen grote zilverreigers zijn van (grote) nationale betekenis. Met de groei van de Nederlandse populatie heeft het gebied o.a. een slaappleatsfunctie gekregen. Het

gebied levert als slaappleats voor de grote zilverreiger één van de grootste relatieve bijdragen in het Natura 2000 netwerk. De beschikbare gegevens zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 17.600 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen kolgenzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als slaappleats. Het gebied levert als slaappleats voor de kolgen één van de grootste relatieve bijdragen in het Natura 2000 netwerk. De beschikbare gegevens zijn nog niet voldoende voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A043 Grauwe gans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 480 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De data zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A045 Brandgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 9.900 vogels (seizoensmaximum).

Toelichting Aantallen brandganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als slaappleats. De beschikbare gegevens zijn nog niet voldoende voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de smient o.a. een functie als slaappleats en als foerageergebied. De data zijn nog niet geschikt voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen slobeenden zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als foerageergebied. De beschikbare gegevens zijn nog niet voldoende voor een trendanalyse. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A068 Nonnetje

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor nonnetjes o.a. een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop laat een fluctuerend patroon zien. De landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is vooral gebaseerd op de verslechterde voedselsituatie voor viseters in het IJsselmeer, zodat behoud voor de Deelen voldoende is.

Complementaire doelen

H1082 Gestreepte waterroofkever

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De gestreepte waterroofkever heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding en is vrijwel geheel beperkt tot laagveenmoerassen.

Synopsis

<i>Broedvogelsoorten</i>		<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A021	Roerdomp	--	-	=	=
A029	Purperreiger	--	-	=	=
A081	Bruine kiekendief	+	-	>	>
A197	Zwarte stern	--	+	>	>
A292	Snor	--	-	=	=
A295	Rietzanger	-	-	=	=
A298	Grote karekiet	--	-	=	=

<i>Niet-broedvogelsoorten</i>		<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A027	Grote zilverreiger	+	S+	=	=
A041	Kolgans	+	S+	=	=
A043	Grauwegans	+	-	=	=
A045	Brandgans	+	S+	=	=
A050	Smient	+	-	=	=
A056	Slobeend	+	-	=	=
A068	Nonnetje	-	-	=	=

⁵ Aantal thans hoger dan 1% van Nederlandse broedpopulatie of bijdrage van gebied noodzakelijk t.b.v. sleutelpopulatie.

⁸ Aantal thans hoger dan 0.1% van biogeografische populatie.